

A Fővárosi Ítéltábla a ... Ügyvédi Iroda által képviselt ... felperesnek a dr. ... jogtanácsos által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen szerződés teljesítése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2013. október 4. napján kelt, 2014. december 19. napján a 26. sorszámu végzésével kijavított 31.G.40.845/2012/20. számú ítélete ellen az alperes részéről 21. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a keresetet elutasítja;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 4.800.000 (Négymillónyolcszázezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget, továbbá az államnak külön felhívásra 2.500.000 (Kettőmillió-ötszázezer) forint le nem rótt jogorvoslati illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Felperes 2009. december 22-én előterjesztett, többször módosított keresetében az alperest 84.900.000 forint + 25 % áfa, azaz összesen 106.125.000 forint és 2009. október 13-tól a kifizetésig a törvényes mértékű késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni elsődlegesen a Ptk. 389. §-a alapján vállalkozói díj jogcímén, másodlagosan szerződésszegésből eredő kártérítés címén.

A kereseti előadás szerint a felperes mint vállalkozó közbeszerzési eljárás nyerteseként 2007. április 5-én vállalkozási szerződést kötött a megrendelő alperessel az ... rendszer fejlesztése megnevezésű projekt megvalósítására 2007. december 31-i teljesítési véghatáridővel. Utóbb a teljesítési határidő tekintetében többször módosították a szerződést, a 2007. december 14-i szerződésmódosításban 2008. március 31-i, a 2008. október 18-i szerződésmódosításban 2008. december 12-i, a 2009. április 27-i szerződésmódosításban 2009. június 15-i teljesítési véghatáridőben állapodtak meg. A teljesítési határidő többszöri csúszását az okozta, hogy az alperes folyamatosan nem tett eleget a szerződésben (5.4., 9.6., 12., 5.3.-5.6. pontok) meghatározott együttműködési kötelezettségének, amivel olyan, a Ptk. 302. § b) pontja szerinti jogosulti késedelembe esett, ami a felperes kötelezetti késedelmét a Ptk. 303. § (3) bekezdése szerint kizárta. Felperes elkészítette a szerződés tárgyát képező szoftver rendszert, azt folyamatosan tesztelte és fejlesztette, a 10. verzió-számú változat 2009. október 5-i, jegyzőkönyvben rögzített telepítésével pedig ténylegesen a szerződés teljesítése is megtörtént. Az alperes részéről csak a szoftver éles üzemi használatbavételére nem került sor. A felperes által kifejlesztett és telepített szoftver

bevezetésre alkalmas, a rendszer 2009. október 12-én az alperesi felmondás kézhezvétele időpontjában az alperes előre rögzített igényeit kiszolgálni képes állapotban volt, lényegében 100 %-os készültségi fokban. Azt, hogy a kifejlesztett programnak nincs olyan javíthatatlan hibája, ami miatt rendeltetésszerű használatra ne lenne alkalmas, a felek megállapodása alapján 2009 szeptemberében a felperesi teljesítést vizsgáló ... által készített szakvéleményben, valamint a szakértő tanúvallomásában foglaltak is alátámasztják.

A Ptk. 319. § (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel, miután a felmondás a jövőre nézve szünteti meg a szerződést, a megszűnés előtt már nyújtott szolgáltatás szerződésszerű pénzbeli ellenértékét alperes köteles megfizetni. A felperes által teljesített szolgáltatás ellenértékének megfizetésére alperes a vállalkozási szerződés 9.9. pontja alapján is köteles, amely úgy rendelkezik, a szerződés idő előtti megszűnése esetén a szerződés tárgya a felmondás pillanatáig elkészült állapotban a megrendelőt illeti meg.

A másodlagosan előterjesztett kártérítési keresete indokaként felperes előadta, az alperes jogellenesen mondta fel a szerződést, mert a teljesítéssel nem esett késedelembe, tekintettel arra, az együttműködési kötelezettség megsértése az alperes részéről a felperes egyidejű késedelmét kizáró jogosulti késedelemnek minősül, továbbá arra, hogy az alperes azt megelőzően mondott fel, hogy a vitás kérdések rendezése érdekében a felek megállapodása alapján folyamatban lévő szakértői vizsgálat befejezésére nyitva álló, kölcsönösen elfogadott határidő eltelt volna, ami ugyancsak az együttműködési kötelezettség megsértéseként értékelhető.

Jogellenes az alperesi felmondás azért is, mert nem felelt meg a szerződés rendelkezéseinek, azt megelőzően 10 nappal alperes nem szólította fel felperest a szerződés 9.10. pontja szerint a szerződésszerű állapot helyreállítására. A jogellenes felmondással okozott teljes kárt alperes köteles a felperesnek megtéríteni.

Késedelmi kamatra felperes a felmondás kézhezvételét követő naptól tartott igényt.

Alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy a szerződésben foglaltakat a felperes teljesítette volna, és így igényt tarthatna a teljesített szolgáltatás ellenértékére.

Hangsúlyozta, a szerződés 5.8. pontja szerinti teljesítésre, a szerződésben meghatározott összes feladat teljes körű megvalósítására nem került sor. Felperes csak a szerződés 5.13. pontjában foglaltak szerinti részfeladatai egy részét valósította meg, de azok sem voltak alkalmasak a rendeltetésszerű használatra. Sem a Ptk. 319. § (2) bekezdése, sem a vállalkozási szerződés 9.9. pontja alapján nem terheli olyan kötelezettség, hogy a felperes által előállított, rendeltetésszerű használatra a felek megállapodása alapján lefolytatott szakértői vizsgálat során beszerzett szakértői vélemények egyike szerint sem alkalmas terméket átvegye, megtartsa, és azért ellenértéket fizessen. A szerződés 9.9. pontjának felperesi értelmezése ellentétes a szerződés egyéb rendelkezéseivel, így különösen az 4.1.c) és az 5.8. ponttal is.

A felperes által hivatkozott 2009. október 5-i szoftver telepítésre nem a szerződés teljesítése céljából, hanem a vitás kérdések lezárása érdekében együttesen elhatározott szakértői vizsgálat második fázisának végrehajtása céljából került sor. A 10. verzió telepítése - az egyéb feltételek hiányában - ezért sem minősülhet a szerződés teljesítésének. Az alperes szakemberei kizárólag azért működtek közre ebben a telepítésben, mert nem volt tudomásuk a szerződés 2009. október 5-i alperesi felmondásáról. Egyebekben a 10. verziót felperes az alperes szervertermében elhelyezett saját szerverére telepítette, azt az alperes nem használta, utóbb pedig a szervert felperes a szoftverrel együtt elvitte, így az nem is áll az alperes rendelkezésére.

A felmondás jogellenességére alapított felperesi kártérítési igény ugyancsak megalapozatlan. Az alperes a szerződés 9.8.a) pontja alapján azonnali hatályú felmondási jogát gyakorolta, felmondási okként a teljesítési határidő és a póthatáridők elmulasztását jelölte meg, valamint a második szakértői vizsgálat csúszására is hivatkozott. A felmondólevél tartalma alapján nem kétséges, az alperes azért mondott fel azonnali hatállyal, mert a felperes nem teljesítette a

szerződésben vállalt kötelezettségét, jelentős késedelembe esett. A szerződés felperes által hivatkozott 9.10. pontja csak a rendes felmondás esetére irányadó, egyébként is ellentétes az azonnali hatályú felmondás jogintézményének céljával, az előzetes felszólítás hiánya ezért nem teszi jogellenessé az azonnali hatályú felmondást. Amennyiben az azonnali hatályú felmondás feltételei nem állnának fenn, a felmondás rendes felmondásként is érvényes.

Az alperes hangsúlyozta azt is, a felmondólevélben az érdekmúlásra nem a szerződés megszüntetésével közvetlen összefüggésben hivatkozott, hanem csak annak magyarázataként, miért nem kíván a továbbiakban együttműködni a felperessel. Véleménye szerint egyebekben a rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy megszűnt a felperesi teljesítéshez fűződő érdeke, a Ptk. 300. § (2) bekezdésére figyelemmel továbbá az érdekmúlás bizonyítását szükségtelenné teszi az, hogy felperes a részére biztosított megfelelő póthatáridőket is elmulasztotta. Együttműködési kötelezettségének maradéktalanul eleget tett, minden lehetőséget megadott a felperesnek az általa kétségesnek ítélt folyamatok, események tisztázására, megbeszélésére, többszörösen túlteljesítette a felperesi ajánlatban meghatározottak szerint biztosítandó erőforrás igényt is. Erre kijelölt munkatársai a többszörös tesztelés és próbaüzem alatt is megfelelő együttműködést és hozzáállást tanúsítottak, feladataikat sokszor munkaidőn túl is ellátták.

Az elsőfokú bíróság 2013. október 4-én meghozott, a 26. sorszámú végzéssel 2014. december 19-én kijavított 31.G.40.845/2012/20. számú ítéletével alperest a felperes részére 106.125.000 forint és 2009. október 13-tól 2013. június 30-ig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat + 7 % mértékű, míg 2013. július 1-től a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett félév első napján érvényes jegybanki alapkamat + 8 % mértékű kamata, és 5.041.788 forint perköltség megfizetésére kötelezte.

Ítélete indokolásában egyebek mellett rámutatott, a rendelkezésre álló adatok, tanúvallomások, így különösen ... felperesi felkérésre készített szakvéleménye és tanúvallomása alapján az volt megállapítható, hogy a szerződés teljesítése az alperesi megrendelő folyamatos és aktív közreműködését is igényelte, amelyre az alperesnél az adott időszakban megfelelő kapacitás nem volt. A szerződésben vállalt feladat nagyságához képest sem a személyi, sem az egyéb kapacitás nem volt elegendő. A szerződés így a szűkös időkeret és a nem megfelelő, nem elég hatékony együttműködés okán az eredetileg vállalt határidőben reálisan nem volt teljesíthető. A szükséges szakmai együttműködést biztosító emberállomány, kapacitás hiányában, az eredeti határidőben a szerződés teljesítése eleve szinte lehetetlen vállalkozás volt.

A továbbiakban a vállalkozói díj címén előterjesztett kereseti kérelemre nézve megállapította, a szolgáltatás alperes általi átvételére nem került sor, így az alperes díjfizetési kötelezettségének a szerződésben meghatározott feltételei nem teljesültek, mégpedig azon okból, hogy a szerződést az alperes felmondta, amivel elzárta a felperest a még hátralévő szerződéses feladatai teljesítéséről. A szerződés alapján teljesített szolgáltatásokért a felperest megillető vállalkozói díj meghatározásához szakértői bizonyítás felvételére lett volna szükség, erre azonban lehetőség már nem volt, mert az alperesi felmondás következtében a felperes által az alperesnél telepített fejlesztések időközben már felszámolásra kerültek. Ezért e kereseti kérelem megalapozottságáról ítéleti bizonyossággal nem lehetett dönteni.

A felperes kártérítési igénye körében mindenekelőtt az alperesi felmondás jogszerűségét vizsgálva az elsőfokú bíróság rögzítette, a Ptk. szabályai alapján az alperest nem illette meg felmondási jog, a Ptk. 321. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel ugyanakkor nem volt jogszabályi akadálya annak, hogy a felek ezt a jogot a szerződésben biztosítsák számára. A szerződés alapján alperest azonnali hatályú felmondási jog illette meg. Alperes a szerződés 9.8.a) pontjára alapítva mondta fel a szerződést. Mindezekre tekintettel a felmondás jogszerűsége körében azt kellett vizsgálni, hogy megfelelt-e a szerződés rendelkezéseinek.

Tekintettel arra, hogy a teljesítési határidő vonatkozásában a szerződést többször módosították, az alperesi felmondásban hivatkozott „póthatáridő tűzések” valójában kölcsönös megegyezésen alapuló szerződésmódosításnak minősülnek. Ezért a szerződésmódosításokat megelőző „eredeti” határidő felperes általi elmulasztása a szerződés jogszerű felmondására nem szolgálhatott alapul. Az alperes felmondási jogát jogszerűen csakis a legutolsó szerződésmódosítás szerinti határidő elmulasztásának jogkövetkezményeként alkalmazhatta volna.

E mulasztás jogkövetkezményét azonban alperes annak bekövetkeztekor nem vonta le, hanem a teljesítés szerződésszerűségét illetően fennálló vitájukra tekintettel a szerződés felmondása helyett szakértő bevonásában állapodott meg a felperessel annak érdekében, hogy a vitát közös megegyezéssel rendezzék. E 2009. július 30-i megállapodásban a felperes által is elfogadottan alperes fenntartotta magának azt a jogot, hogy a szakértői vizsgálat eredményéhez képest döntsön arról, elfogadja-e a felperesi teljesítést vagy sem, illetve, hogy a projektet újabb feltételek mellett kívánja-e folytatni. A szakértői vélemény elkészültét követően alperes ahelyett, hogy meghozta volna a megállapodás szerinti döntések valamelyikét, további szakértői vizsgálat lefolytatása érdekében újabb megállapodást kötött a felperessel, amelynek keretében 2009. október 5-én a 10. verzió telepítését is engedélyezte. Ez az alperesi magatartás arra utal, hogy az elsőként beszerzett szakvéleményt maga az alperes sem érezte kellő megalapozottnak.

Az alperes ugyanakkor annak ellenére, hogy az újabb szakvélemény elkészítésének részleteiben is megállapodott felperessel, úgy mondta fel a szerződést, hogy ezen újabb szakértői vizsgálat eredményét nem várta be. Az újabb szakértői vizsgálat eredményének egyeztetése tárgyában a felek megállapodása szerinti 2009. szeptember 25-i határidő elmulasztása, illetve az a körülmény, hogy e határidőt megelőzően a szakvélemény nem készült el, nem minősül olyan, a vállalkozási szerződésben meghatározott teljesítési határidőt érintő mulasztásnak, amely alapul szolgálhatna a szerződés 9.8.a) pontja szerinti felmondására.

A szakértőként bevont ... tanúvallomása alapján megállapítható, hogy bár a felek az újabb szakértői vizsgálat legkésőbb 2009. szeptember 25-i lezárásában állapodtak meg, a szakértői vizsgálatral kapcsolatos érdemi egyeztetések csak 2009. szeptember 23-án kezdődtek meg. Ekkor az alperes is vállalta a szakértővel történő közös egyeztetés, értékelés elkészítését, illetve az abban való közreműködést, az újabb szakvélemény elkészítésének határidejét pedig október 9-én állapították meg. Ezen vállalásokra tekintettel az alperest is fokozott együttműködési kötelezettség terhelte volna abban a vonatkozásban, hogy az újabb szakértői vélemény elkészítését a maga részéről hatékonyan elősegítse. Továbbá elvárható volt tőle, hogy a szakértői vizsgálat befejezését megelőzően ne hozzon döntést a teljesítés elfogadása kérdésében. Az alperes ezen kötelezettségeit megsértve mondta fel a szakértői vizsgálat lezárását megelőzően a szerződést, mégpedig úgy, hogy a felmondó nyilatkozat megtétele napján még közreműködött egy olyan felperesi fejlesztés nála történő telepítésében, amire a felek megállapodása szerinti újabb szakértői vizsgálat lefolytatása érdekében volt szükség. Mindezek alapján megállapítható, hogy az alperesi felmondás volt az oka annak, hogy nem készülhetett el a felperesi teljesítés vizsgálata tárgyában a felek megállapodása szerinti újabb szakvélemény. E felmondás következtében került a felperes abba a helyzetbe, hogy el kellett vinnie a felperestől azt a serverét, amelyen a szerződés teljesítésének vizsgálata lehetséges lett volna és ily módon állt elő az a helyzet, hogy a felperesi teljesítés szakértői vizsgálatára már a perben sincs lehetőség.

Emellett a felmondást megelőzően alperes részéről a szerződés 9.10. pontjában a felmondás előfeltételeként meghatározott, a szerződésszerű állapot helyreállítására vonatkozó felszólításra sem került sor. Mindezek következtében a felmondás nem felelt meg a szerződés rendelkezéseinek, ezért jogellenesnek minősül.

A jogellenes felmondással a szerződés nem szűnt meg, ugyanakkor azzal okozati összefüggésben vált lehetetlenné a szerződő felek további együttműködése, és a felperes által már teljesített szolgáltatás szerződésszerűségének és annak ellentételezéseként a felperest megillető vállalkozói díj

összecszerőségének a megállapítása. Mindezekre tekintettel a felperes megalapozottan tart igényt alperessel szemben kártérítésre.

A kártérítés összegét az elsőfokú bíróság a kereseti előadás szerinti vállalkozói díjjal azonos összegben találta megállapíthatónak, tekintettel arra, az alperesnél történt teljesítés időközbeni teljes felszámolása következtében a felperesi teljesítés vizsgálata érdekében szükséges szakértői bizonyítás lefolytatására már nem volt lehetőség, amiért az alperest terheli a nagyobb felelősség, ezért ez a körülmény az egyébként e körben bizonyításra köteles felperes terhére nem volt értékelhető.

A késedelmi kamatfizetés kezdő időpontját az elsőfokú bíróság a jogellenes alperesi felmondás közlését követő naptól állapította meg arra tekintettel, hogy a felperes károsodása a felmondással következett be, így kártérítési igénye a Ptk. 360. § (1) bekezdése szerint a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékessé vált.

Az alperes azon perbeli előadására utalva, hogy a felperesi szerződésszegésre tekintettel alperest az elállás joga is megillette volna, az elsőfokú bíróság a Ptk. 300. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakra hivatkozással kifejtette, az érdekmúlás megállapítására nem szolgálhat alapul az alperesi előadás szerinti azon körülmény, hogy a felperes által fejlesztett rendszert 2010. január 1-re kellett volna üzembe helyezni ahhoz, hogy alperes nemzetközi vállalásait is teljesíteni tudja, mert az első szakértő véleménye szerint sem volt lehetetlen, hogy erre az időpontra a szerződésszerű átadás és „éles” üzembeállítás megtörténjen. Nem fogadható el a 2009. októberi elállást megalapozó okként az az alperesi hivatkozás sem, hogy egy másik iktatórendszer bevezetésével a rendszernek az iratkezelésre vonatkozó része tekintetében teljesítési érdeke már 2009. január 1-vel megszűnt, különös tekintettel arra, hogy ezt megelőzően a szerződést alperes nem mondta fel, és az iratkezelési rendszerre vonatkozó teljesítést továbbra is igényelte.

Az ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen az ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását kérte arra hivatkozással, a per eldöntéséhez szükséges tényállás sem a jogalap, sem az összecszerűség tekintetében nem került feltárára, továbbá az első fokú ítélet több ténymegállapítása, következtetése iratellenes.

A fellebbezés szerint az elsőfokú bíróság tévesen és megalapozatlanul helyezkedett arra az álláspontra, hogy a szerződés alapján történt felperesi teljesítés vizsgálatához, értékeléséhez szükséges szakértői bizonyítás a perben azért nem volt elvégezhető, mert alperes felszólítására felperesnek el kellett szállítania az alperesnél telepített azon szerverét, amelyen a szerződés teljesítésének vizsgálata lehetséges lett volna. Akkor is tévedett az elsőfokú bíróság, amikor ezt a körülményt teljes mértékben az alperes terhére értékelte. Ugyanakkor az ítélet indokolásából nem derül ki, milyen bizonyítékok alapján vonta le az elsőfokú bíróság azt a következtetést, hogy a szakértői vizsgálat elvégzésére már nincs mód, különös tekintettel arra, hogy a felperesi szerver elvitelének körülményeit nem vizsgálta, a tényállást e körben nem derítette fel.

Az alperes állította, a perben a felperes által telepített 8. verzió vizsgálatának szükségessége merült fel, míg az elvitt szerverre felperes a 2009. október 5-én a szerződés felmondását megelőzően utolsónak fejlesztett 10. verziót telepítette. Ezért a szerver elvitele a 8. verzió vizsgálatának nem képezhetne akadályát, már csak azért sem, mert a 8. verzió szakértői vizsgálatához szükséges fejlesztői tesztek elvégzéséhez a felperesnek is rendelkeznie kellett megfelelő, saját futtatási környezettel. Egyebekben a felperestől elvárható, hogy az általa elvitt szervert akkori állapotában a bizonyítás érdekében megőrizze, az pedig nem róható alperes terhére, ha a szoftvert felperes részben azért nem tudja rekonstruálni, mert már nem állnak alkalmazásában azok a szakemberek, akik a fejlesztésben részt vettek.

Az alperes azt is hangsúlyozta, bár a perben felperes kezdettől a szakértői bizonyítás szükségességét állította, nem tett eleget az elsőfokú bíróság 2011. február 8-i tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt, a

szakértő kirendelésével kapcsolatos nyilatkozattételre és 500.000 forint szakértői díj előlegezésére felszólító végzésének, annak ellenére, hogy a per ezen szakaszában a szervert még az alperesnél volt. Arra, hogy a szervert el kellett szállítania, és emiatt már nincs lehetőség az általa készre jelentett projekt szakértői vizsgálatára, felperes csak 2013 márciusában hivatkozott, több mint két év elteltével azután, hogy a szervert 2011. június 30-án elvitte az alperestől. Az elsőfokú bíróság mindezen körülményeket figyelmen kívül hagyva, kizárólag a bizonyítékokkal alá nem támasztott felperesi nyilatkozat alapján állapította meg a per eldöntéséhez szükséges tények megállapításához nélkülözhetetlen szakértői bizonyítás feltételeinek hiányát, egyebekben anélkül, hogy rendelkezne az annak megítéléséhez szükséges szakértelemmel, hogy a hardver hiánya akadályát jelenti-e, illetve mennyiben a szakértői bizonyítás elvégzésének. Az elsőfokú bíróságnak legalább arra nézve szakértőt kellett volna kirendelnie, hogy műszakilag lehetséges-e a szoftver megfelelőségének érdemi vizsgálata.

Az alperes véleménye szerint akkor is tévedett az elsőfokú bíróság, amikor azt állapította meg, hogy a felperes másodlagos, szerződésszegésből eredő kártérítési keresete a jogalap és az összecszerűség tekintetében is megalapozott. Állította, az azonnali hatályú felmondásra a szerződés rendelkezéseinek megfelelően, jogszerűen került sor, a kártérítési kereset mindenekelőtt a jogellenes és felróható magatartás hiányában megalapozatlan. Az első fokú ítéletben foglaltakkal szemben a szerződés alapján nem csak az annak 9.8. pontja szerinti azonnali felmondási jog illette meg, hanem a felmondás és az elállás jogáról rendelkező 9.3.d) pont alapján a szerződés rendes felmondással történő megszüntetésére is jogosult volt. A szerződés 9.10. pontjának a felmondást megelőző felszólítást előíró rendelkezése csak az elállási, valamint a rendes felmondási jog gyakorlása esetén irányadó, azt azonnali hatályú felmondás esetén nem kell alkalmazni, az előzetes felszólítás hiánya a felmondást nem teszi jogellenessé, érvénytelenné. Abban az esetben pedig, ha az előzetes felszólítási kötelezettség a rendkívüli felmondás esetén is fennállna, elmulasztása csak azt eredményezné, hogy a felmondás 10 nap elteltével vált hatályossá, azonban nem érvénytelen.

Ugyancsak megalapozatlan az első fokú ítélet azon megállapítása, hogy a teljesítési határidő tekintetében a felek a szerződést kölcsönös megegyezéssel módosították, ily módon határozva meg az alperesi felmondásban hivatkozott „póthatáridő tűzéseket”, erre tekintettel a felmondásra csakis a legutolsó szerződésmódosítás szerinti határidő elmulasztása szolgálhatott volna alapul. Kétségtelen, a póthatáridők tűzésére mindkét fél által aláírt megállapodás formájában került sor, azonban nem teljesítési határidő módosításáról, hanem kizárólag arról született megállapodás, hogy mi az a póthatáridő, ami alatt a felperes teljesíteni tud. Ezt támasztja alá az is, hogy a póthatáridő tűzésével kapcsolatos „megállapodások” 1.4. pontja kifejezetten rögzíti, a megállapodás megkötése nem eredményezi az eredeti szerződés módosítását. A megállapodásokra továbbá minden esetben jóval azt követően került sor, hogy az adott határidő már letelt, mégpedig a felperesi szerződésszegés, késedelem szankciójaként késedelmi kötbérfizetési kötelezettség előírásával. Az alperesi kötbérigény elfogadásával, teljesítésével felperes a szerződésszegésért való felelősségét elismerte. Egyebekben a szerződés, valamint a felek jogviszonyában irányadó 2003. évi CXXIX. törvény (Kbt.) rendelkezései is kizárják a teljesítési határidő tekintetében a szerződés módosítását.

A póthatáridők elmulasztása miatt alperes jogszerűen mondta fel azonnali hatállyal a szerződést. Az azonnali hatályú felmondásra a 2009. április 27-i megállapodásban meghatározott 2009. június 15-i határidő és 2009. július 31-i véghatáridő elmulasztása az elsőfokú bíróság álláspontjának elfogadása esetén is alapul szolgált.

Az alperesi felmondólevél tartalma alapján nem kétséges, hogy az azonnali hatályú felmondásra a felperes többszörös határidő mulasztásban megnyilvánuló szerződésszegése miatt került sor. Ezért az első fokú ítélet azon megállapítása is téves és megalapozatlan, hogy felmondási okként a 2009. szeptember 25-ére kitűzött megbeszélés határidejének elmulasztása került megjelölésre.

Az alperes a szerződés 9.8.a) pontja alapján attól függetlenül is gyakorolhatta azonnali hatályú felmondási jogát, hogy arra nem közvetlenül a határidő lejártát követően került sor. E jog gyakorlására nézve a szerződés semmiféle időbeli korlátot nem tartalmaz. Kétségtelen, hogy a felmondásnak ésszerű határidőn belül kell megtörténnie, e joga gyakorlásával azonban alperes nem indokolatlanul késedelmeskedett. Az elsőfokú bíróság tévesen róta terhére azt, hogy a tőle egyébként elvárhatónál nagyobb engedményeket téve, azt megelőzően, hogy gyakorolta volna felmondási jogát, a felperessel egyetértésben szükségesnek tartotta a felperesi szolgáltatás alkalmasságának szakértői vizsgálatát, majd a fejlesztés nem megfelelőségét megállapító első szakértői vizsgálatot követően hozzájárult az újabb szakértői vizsgálatához annak érdekében, hogy amennyiben lehetséges, felmondás helyett lehetőséget biztosítson felperes számára a projekt folytatására, a szerződés teljesítéssel történő lezárására. Az azonnali hatályú felmondási jog gyakorlásának lehetőségét alperes nem veszítette, nem veszíthette el azért, mert e joga gyakorlását megelőzően szakértői vizsgálatot kívánta ellenőrizni a kifejlesztett szoftver állapotát, amely szakértői vizsgálat nem neki, hanem a felperesnek felróható okból húzódott el, annak eredménye pedig a felperesi fejlesztés rendeltetésszerű használatra alkalmatlanságát támasztotta alá. Teljességgel megalapozatlan ezzel összefüggésben az első fokú ítélet azon megállapítása, hogy a felperes által kezdeményezett újabb szakértői vizsgálat lefolytatásához felperes azért járult hozzá, mert maga sem érezte kellő megalapozottségúnak az első szakvéleményt. Mindezekre tekintettel tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az alperesi felmondást jogellenesnek minősítette.

Arra tekintettel továbbá, hogy a felmondás időpontjáig elvégzett és dokumentált két szakértői vizsgálat is egyértelműen igazolta, hogy a felperes által kifejlesztett rendszer nem volt megfelelően kidolgozott, nem felelt meg a szerződésben foglaltaknak, az első fokú ítélet azon megállapítása is téves, hogy a jogellenes alperesi felmondással okozati összefüggésben vált lehetetlenné a már eszközölt felperesi teljesítés szerződésszerűségének vizsgálata. Az elsőfokú bíróság emellett a felmondás jogellenességére tekintettel anélkül állapította meg az alperes kártérítési felelősségét, hogy az alperesi magatartás felróhatóságát is vizsgálta volna.

Az ítélet az összecszerűség vonatkozásában is megalapozatlan, mert anélkül kötelezte alperest a kereseti kérelemmel azonos összegű kártérítés megfizetésére, hogy e körben a felperes eleget tett volna a Pp. 3. § (3) bekezdése és 164. § (1) bekezdése szerint rá háruló bizonyítási kötelezettségének, az összecszerűség megállapítására bármilyen bizonyítékot, bizonyítási indítványt előterjesztett volna. Emellett a kár, illetve a kártérítés összegét befolyásoló, a fellebbezésben előadott lényeges körülmények vizsgálatára sem került sor.

Megalapozatlan az első fokú ítélet azon ténymegállapítása is, hogy alperes nem rendelkezett a szerződésben vállaltak szerinti szakmai együttműködést biztosító személyi és egyéb kapacitással, és a szerződés szerinti határidő ezért nem volt teljesíthető. A műszaki, technikai háttér hiányát is megalapozatlanul értékelte az elsőfokú bíróság alperes terhére, különös tekintettel arra, hogy a közbeszerzési eljárás kiírásakor alperes a műszaki leírás 7.2. pontjában meghatározta a kifejlesztendő szoftver működésének műszaki feltételeit, a felperes pedig ajánlata 14.26. pontjában arra vállalt kötelezettséget, hogy az alperes által megadott infrastrukturális háttérbe illeszkedő rendszert szállít. A tesztelés mindvégig az alperes szervertermében, a felperes által elismerten megfelelő infrastrukturális környezetben zajlott, az, hogy mégsem működött a szoftver, nem róható alperes terhére.

Túlzott jelentőséget tulajdonított az elsőfokú bíróság ... szakértői vizsgálata elmaradt részének, mert az már nem a felek által meghatározott és Bódis György szakértő által is vizsgált 8. verzió, hanem a felperes kérésének megfelelően egy továbbfejlesztett változat vizsgálatára irányult volna. Ugyanakkor figyelmen kívül hagyta azt, hogy a 8. verzió tekintetében ... elkészítette szakvéleményét, és megállapította, hogy a fejlesztés nem megfelelő. A felperes által kezdeményezett újabb egyeztetés elmaradása nem akadályozta a második szakértőt abban, hogy a

munkát megkezdje, a projektben résztvevő alperesi szakemberek ehhez szükséges közreműködése biztosított volt, a 2009. szeptember 25-i határidő módosítása ezért nem volt indokolt. A 2009. július 29-i emlékeztető tartalmát az elsőfokú bíróság kiterjesztően értelmezte, mert az egyértelműen nem a projekt egésze, hanem csak egy része, a színházi célra engedélyezett, valamint a muzeális fegyverek tekintetében rögzítette azt, hogy a jelenlegi megoldással a program használatba vehető. Az elsőfokú bíróság elállási okok fennálltával kapcsolatban kifejtett jogi álláspontja is téves.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az első fokú ítélet helybenhagyását kérte, lényegében helyes indokaira tekintettel.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között vizsgálta felül. Az elsődleges, vállalkozói díj jogcímén előterjesztett kereset megalapozatlanságát megállapító részében az első fokú ítélet fellebbezés hiányában a Pp. 228. § (3) bekezdése alapján jogerőre emelkedett, így a másodfokú eljárás tárgyát kizárólag a kártérítés megfizetésére irányuló másodlagos kereseti kérelemnek helyt adó ítéleti rendelkezés felülvizsgálata képezte.

A fellebbezés az alábbiak szerint megalapozott.

Az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) a polgári jogi kártérítési felelősség általános feltételeiről rendelkező, a 318. § (1) bekezdése alapján eltérő rendelkezés hiányában a szerződésszegésből eredő kártérítési felelősségre is irányadó 339. § (1) bekezdése szerint, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni, mentesül azonban a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

Az általános polgári jogi kártérítési felelősségnek tehát szükségképpen, mellőzhetetlen feltételei a jogellenes felróható magatartás, a kár, valamint az e kettő közötti okozati összefüggés. E feltételek bármelyikének hiánya kizárja a kártérítési felelősség megállapítását. A kártérítési felelősség jogalapja körében a károkozó magatartást, a károsodás bekövetkeztét, valamint a kár és a magatartás közötti okozati összefüggést a kártérítési igényt érvényesítő fél köteles bizonyítani. E feltételek bizonyítottasága esetén a károkozó a kártérítési felelősség alól akkor mentesülhet, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A felperes kártérítési igényét az alperesi felmondás jogellenességére alapítja, azt állítva, a szerződés jogellenes felmondása következtében nem jutott hozzá a vállalkozási szerződés alapján általa teljesített szolgáltatás ellenértékéhez, így a jogellenes felmondással okozati összefüggésben a teljesítés ellenértékéeként a szerződésben meghatározott vállalkozói díjjal azonos összegű kár érte.

A kártérítési felelősség jogalapja körében az alperesi felmondás jogszerűségét vizsgálva az elsőfokú bíróság a vállalkozási szerződés rendelkezéseinek helytálló értelmezésével állapította meg azt, hogy a rendes felmondásról a szerződés nem rendelkezett, alperest kizárólag a szerződés azonnali hatályú felmondási joga illette meg. Ebből következően a felmondás jogszerűsége körében megalapozatlanul hivatkozik az alperes arra, hogy a rendkívüli felmondásra nem irányadóak a szerződés 9.10. pontjában foglaltak. A szerződés rendelkezései alapján egyebekben az sem kétséges, hogy az 9.10. pont rendelkezéseit az alperesi megrendelőt megillető általános elállási jog gyakorlása esetén is alkalmazni kell.

A felmondás jogszerűségének vizsgálata során helytállóan értékelte az elsőfokú bíróság azt is, hogy alperes 2009. október 5-én annak ellenére mondta fel a szerződést a felperesi teljesítés újabb szakértői vizsgálata eredményének bevétele nélkül, hogy a felperessel 2009. szeptember 3-án

megkötött megállapodásban azt vállalta, a projekt további sorsáról az újabb szakértői vizsgálat eredményét rögzítő szakvélemény ismeretében hoz döntést, amely szakértői vizsgálat eredménye együttes kiértékelésének eredetileg 2009. szeptember 25-i határidejét a felek 2009. szeptember 23-án közös megegyezéssel 2012. október 12-re módosították.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az alperes magatartását a Ptk.-ban előírt, és a perbeli vállalkozási szerződésben kifejezetten is rögzített együttműködési kötelezettség olyan megsértésének minősítette, amely - a szerződés 9.10. pontjának megsértése mellett - ugyancsak az alperesi felmondás jogellenességét eredményezi. Az együttműködési kötelezettség megsértése a teljesítési határidők korábbi felperesi elmulasztásától függetlenül jogellenessé teszi az alperesi felmondást. A Ptk. 4. § (1) bekezdése ugyanis alapvető szintű követelményként, a polgári jogi jogviszonyokban külön jogszabályi vagy szerződéses rendelkezés hiányában is irányadó magatartási szabályként, elvárhatósági mérceként írja elő a jóhiszeműség és tisztesség követelményét, valamint a kölcsönös együttműködés kötelezettségét. Ezen általános elvárhatósági követelmények megsértése önmagában olyan szerződésszegésnek minősül, amely kizárja a jóhiszeműség és tisztesség követelményének, valamint a kölcsönös együttműködési kötelezettségének eleget tevő másik fél szerződésszegésért való felelősségét.

Tévedett azonban az elsőfokú bíróság, amikor azt állapította meg, hogy a felperesi előadás szerint a 10. verzió 2009. október 5-i telepítésével megvalósult teljesítés szerződésszerűségének és a teljesített szolgáltatás ellenértékének megállapítása, az ehhez szükséges szakértői bizonyítás lefolytatása az alperes jogellenes felmondásával okozati összefüggésben vált lehetetlenné, és ennek jogkövetkezményét - a szakértői bizonyítás lehetőségének megghiúsulását az alperes terhére értékelve - akként vonta le, hogy alperest kártérítésként a vállalkozói díjjal azonos összeg megfizetésére kötelezte.

A Fővárosi Ítélet megítélése szerint nem kétséges, hogy a jogellenes felmondással az alperes valóban elzárta annak lehetőségét, hogy a felperes által megbízott újabb szakértő a 10. verziót is vizsgálja. Ez azonban csak azt eredményezte, hogy a felperes perre kényszerült. A perindítást követően azonban felperes nem volt elzárva attól, hogy bizonyítsa, a 10. verzió telepítésével szerződésszerűen teljesített, az általa nyújtott szolgáltatás tesztelés után üzemszerű bevezetésre, rendeltetésszerű használatra alkalmas volt.

A rendelkezésre álló adatokból megállapíthatóan - a felperes által sem vitatottan - a 2009. december 22-i perindítást követően felperes csak 2011. június 30-án vitte el az alperestől azt a szerveret, amelyre a kereseti előadás szerint a szerződés teljesítéseként értékelendő 10. verzió telepítése megtörtént. Az elsőfokú bíróság a per 2010. február 11-i tárgyalásán tájékoztatta a felperest a rá háruló bizonyítási teherről, egyebek mellett arról, annak bizonyítása is őt terheli, hogy szerződésszerűen teljesített, a teljesítés átvételét alperes alapos ok nélkül tagadta meg. A tájékoztatás azt a figyelemfelhívást is tartalmazta, hogy amennyiben szakértői vizsgálat válik szükségessé, ahhoz felperesnek kell biztosítani annak a programnak a változatát, amellyel állítása szerint teljesített, és azt is tudnia kell igazolni, hogy a programnak ezt a változatát a teljesítést követően utólag nem módosította.

Felperes a 2010. március 22-én előterjesztett beadványában, a 2011. június 29-i és a 2012. október 17-i tárgyaláson, majd a 2012. december 20-án előterjesztett előkészítő iratában szakértői bizonyítást indítványozott annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű volt-e, az általa megvalósított verzió a szerződés teljesítésének minősül-e vagy sem. Az elsőfokú bíróság 500.000 forint szakértői díjelőleg 15 napon belüli megfizetésére felszólító, a 2011. február 8-i tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt végzésének ugyanakkor nem tett eleget, arra hivatkozva, mindkét fél érdekkörébe tartozó szakkérdésről van szó, ezért a díj felek általi egyenlő arányú előlegezése

indokolt. Felperes az elsőfokú bíróságnak a szakértői díjelőleg legkésőbb 2013. február 25-ig történő megfizetésére irányuló, 2013. január 9-i felhívására 2013. március 1-jén előterjesztett beadványában jelentette be azt, hogy visszavonja a szakértői bizonyításra vonatkozó indítványát. Indokolásként arra hivatkozott, a fejlesztést az alperes székhelyére telepített szerverén végezte, amit annak érdekében, hogy a teljesítés a későbbiekben is bizonyítható legyen, a felmondást követően sem szállított el; utóbb azonban a szervert alperes kifejezett utasítására el kellett szállítania az alperesi székhelyről; a perben esetlegesen kirendelésre kerülő szakértő ennek következtében nem tudja vizsgálni a 2009-ben telepített, tesztelt és készre jelentett projektet; a szoftver felperesi rekonstruálása pedig olyan jelentős anyagi és személyi ráfordítást igényelne, amely részéről ésszerűen nem vállalható, figyelemmel arra is, alperes kifogásként hozhatná fel, hogy a rekonstruált szoftver nem azonos a telepített utolsó verzióval.

Mindezekre tekintettel egyértelműen megállapítható, a felperesi teljesítés szerződésszerűségének és a teljesített szolgáltatás ellenértékének megállapításához szükséges szakértői bizonyítást nem az gátolta, illetve tette lehetetlenné, hogy az alperes a szerződést jogellenesen felmondta, illetve, hogy a felperesnek az alperes felszólítására el kellett hoznia a 10. verziót tartalmazó szerverét az alperestől, hanem az, hogy a szervert a rátelepített programmal a felperes nem őrizte meg a telepítéskori állapotában, illetve, a szakértői költséget többszöri felhívás ellenére sem előlegezte meg, majd pedig szakértői bizonyítási indítványát visszavonta.

A kereseti előadás szerinti kártérítési igény megalapozottsága körében felperesnek mindenekelőtt azt kellett volna bizonyítania, hogy a 10. verzió telepítése szerződésszerű teljesítésnek minősült. Csak ebben az esetben hivatkozhatna megalapozottan arra, hogy a jogellenes felmondással alperes megakadályozta a vállalkozási szerződés 5.1. pontja szerinti teljesítését (a rendszer bevezetését, üzembe helyezését), amivel kárt okozott. Ehhez azonban a Pp. 177. § (1) bekezdés szerint szakértői bizonyítás lett volna szükséges. (A 8. verzió tekintetében rendelkezésre álló, a felek megállapodása alapján beszerzett mindkét szakértői vélemény a magas készültségi fok ellenére a felperesi szolgáltatást az adott állapotában üzemzerű bevezetésére nem tekintette alkalmasnak.)

Az e körben fennálló bizonyítási kötelezettségének - amely egyebekben azonos az elsődleges, vállalkozói díj megfizetésére irányuló keresettel összefüggésben ráháruló bizonyítási kötelezettséggel - felperes felhívás ellenére nem tett eleget. A szükséges szakértői bizonyítás hiányában pedig sem a felperes által állított kár bekövetkezte, sem a jogellenes alperesi magatartás és a felperesi károsodás közötti okozati összefüggés nem volt megállapítható. Ennek következtében a perben arra nézve sem áll rendelkezésre bizonyíték, hogy felperest a vállalkozói díjjal azonos összegű kár érte volna.

A felperes kártérítési keresete ugyanakkor - a már kifejtettek szerint - nem az alperes jogellenes felmondása miatt, hanem azért nem vezethetett eredményre, mert a kártérítési igényét megalapozó szerződésszerű teljesítése vonatkozásában ráháruló bizonyítási kötelezettségének felperes neki felróható okból nem tett eleget, illetve nem tudott eleget tenni.

A kifejtettek figyelemmel a Fővárosi Ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a keresetet elutasította.

A Fővárosi Ítélet tábla a pereszes felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alkalmazásával megállapított ügyvédi munkadíjból álló első és másodfokú együttes perköltsége megfizetésére, míg az alperes illetékmentessége folytán le nem rótt jogorvoslati illeték megfizetéséről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján rendelkezett.

Budapest, 2015. június 23.

Dr. Tibold Ágnes s.k.
a tanács elnöke

Dr. Felker László s.k.
előadó bíró

Levek Istvánné dr. s.k.
bíró